

SPIS TREŚCI

WYKAZ SKRÓTÓW	15
WSTĘP	17

Część pierwsza **TEORIA INTEGRACJI, STRUKTURA I CHARAKTER** **UNII EUROPEJSKIEJ ORAZ ZASADY JEJ DZIAŁANIA**

Rozdział I. PROBLEM MODELU PRAWNEGO PROCESU INTEGRACJI EUROPEJSKIEJ I ZARZĄDZANIA W RAMACH UNII EUROPEJSKIEJ <i>(Jan Barcz)</i>	21
1. Debata nad przyszłym ustrojem Unii	21
2. Punkt odniesienia: pojęcie organizacji międzynarodowej	24
2.1. Pojęcie organizacji międzynarodowej	24
2.2. Charakter prawny Unii Europejskiej	25
3. Polityczne manowce: próby klasyfikacji Unii Europejskiej w kategoriach państwa	27
3.1. Uwarunkowania polityczne i prawne	27
3.2. Pojęcia konfederacji i państwa federalnego jako punkty odniesień do klasyfikacji Unii Europejskiej	29
3.2.1. Konfederacja, związek państw, związek państwowy	29
3.2.2. Państwo federalne (państwo związkowe)	30
3.2.3. Próby kwalifikacji Unii Europejskiej w kategoriach konfederacji	30
3.2.4. Próby kwalifikacji Unii Europejskiej w kategoriach państwa federalnego	32
4. Znaczenie idei federalizmu dla procesu integracji europejskiej	35
5. Docelowy model prawny procesu integracji europejskiej: organizacja międzynarodowa	38
6. Unia Europejska a państwa członkowskie: zarządzanie wspólnymi sprawami	41
6.1. Szczególna współzależność	41
6.2. Modele współzależności	41
6.3. Koncepcja kompleksowej współzależności integracyjnej	45
7. Wymóg sprawnego państwa (budowanie państwa) w procesie integracji europejskiej	49
Literatura uzupełniająca	51
Pytania	52

Rozdział II. ROZWÓJ STRUKTURALNY PROCESU INTEGRACJI EUROPEJSKIEJ

<i>(Jan Barcz)</i>	53
1. Od Wspólnot do Unii Europejskiej	53
2. Ustanowienie Unii Europejskiej	55
3. Struktura Unii Europejskiej	56
3.1. Zasadnicze elementy	56
3.2. Trzy filary Unii Europejskiej	56
3.2.1. I filar	56
3.2.2. Filary II i III	59
3.3. Postanowienia wspólne dla trzech filarów Unii Europejskiej	60
3.3.1. Postanowienia związane z ustanowieniem Unii Europejskiej	60
3.3.2. Pozostałe postanowienia wspólne	63
4. Terytorialny zakres obowiązywania Unii Europejskiej	65
4.1. Rozszerzanie składu państw członkowskich	65
4.2. Wystąpienie państwa członkowskiego z Unii Europejskiej	66
4.3. Wykluczenie państwa członkowskiego z Unii Europejskiej	67
4.4. Terytorialny zakres obowiązywania traktatów stanowiących Unię Europejską	68
5. Czy Unię Europejską można rozwiązać?	69
6. Zmiana traktatów stanowiących Unię Europejską	70
7. Symbole Unii Europejskiej	70
8. Status języków państw członkowskich Unii Europejskiej	70
9. Stan prac nad reformą ustrojową Unii Europejskiej	71
Literatura uzupełniająca	74
Pytania	74

Rozdział III. ZASADY DZIAŁANIA UNII EUROPEJSKIEJ *(Anna Wyrozumka)*

1. Zasada kompetencji powierzonych	76
1.1. Uwagi ogólne	76
1.2. Wybór właściwej podstawy prawnej	78
2. Zasada podziału kompetencji	79
3. Zasada subsydiarności	83
4. Zasada proporcjonalności	85
5. Zasada lojalnej współpracy	87
6. Zasada efektywności	90
7. Zasada jednolitych ram instytucjonalnych	90
8. Zasada równowagi instytucjonalnej	91
9. Zasada zachowania tożsamości narodowej państw członkowskich	92
10. Zasada poszanowania wolności, demokracji, praw człowieka i podstawowych wolności oraz państwa prawnego	93
10.1. Zasada rządów prawa	93
10.1.1. Zasada pewności prawa	93
10.1.2. Zasada nieretroakcji	94
10.1.3. Zasada ochrony uprawnionego oczekiwania (ochrony zaufania)	95
10.2. Zasada niedyskryminacji	97
10.3. Zasada poszanowania praw podstawowych	99
10.3.1. Rozwój poszanowania praw podstawowych	99
10.3.2. Karta Praw Podstawowych Unii Europejskiej	103
10.3.3. Przystąpienie Unii Europejskiej do Europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności	106
10.3.4. Odpowiedzialność państw członkowskich za naruszenie praw podstawowych przez akty Unii Europejskiej	107
Literatura uzupełniająca	108
Pytania	108

Część druga INSTYTUCJE I ORGANY

Rozdział IV. RADA EUROPEJSKA, PARLAMENT EUROPEJSKI, RADA, KOMISJA I TRYBUNAŁ OBRACHUNKOWY (Maciej Górka)	113
1. Uwagi ogólne	113
2. Rada Europejska	114
2.1. Skład	114
2.2. Organizacja pracy	115
2.3. Funkcje	116
2.4. Postanowienia Traktatu z Lizbony	117
3. Parlament Europejski	118
3.1. Skład i status członków	119
3.2. Struktura wewnętrzna i organizacja pracy	121
3.2.1. Prezydium	121
3.2.2. Konferencja Przewodniczących	122
3.2.3. Konferencja Przewodniczących Komisji	122
3.2.4. Grupy polityczne	122
3.2.5. Komisje parlamentarne	124
3.2.6. Sekretariat Generalny	126
3.2.7. Organizacja pracy	126
3.3. Funkcje	126
3.3.1. Funkcje prawodawcze	126
3.3.2. Funkcje budżetowe	128
3.3.3. Funkcje kontrolne	128
3.3.3.1. Prawo petycji	128
3.3.3.2. Komisje śledcze	129
3.3.3.3. Pytania pisemne i ustne	129
3.3.3.4. Obowiązki składania sprawozdań Parlamentowi	129
3.3.3.5. Możliwość zgłoszenia wotum nieufności wobec Komisji Europejskiej	130
3.3.3.6. Prawo skargi do sądu wspólnotowego	130
3.3.4. Funkcje kreacyjne	130
3.3.5. Funkcje międzynarodowe	131
4. Rzecznik Praw Obywatelskich	131
5. Rada Unii Europejskiej	132
5.1. Skład i status członków	132
5.2. Struktura wewnętrzna i organizacja pracy	134
5.3. Funkcje	137
5.3.1. Funkcje prawodawcze	137
5.3.2. Funkcje kreacyjne	137
5.3.3. Funkcje kontrolne	139
5.3.4. Funkcje międzynarodowe	139
5.4. Postanowienia Traktatu z Lizbony	139
6. Komisja	141
6.1. Skład i status członków	141
6.2. Struktura wewnętrzna i organizacja pracy	143
6.3. Funkcje	145
6.3.1. Funkcje kontrolne	145
6.3.2. Funkcje decyzyjne	146
6.3.3. Funkcje wykonawcze	146
6.3.4. Funkcje międzynarodowe	147
6.4. Postanowienia Traktatu z Lizbony	147

7. Trybunał Obrachunkowy	148
7.1. Skład i status członków	148
7.2. Struktura wewnętrzna i organizacja pracy	149
7.3. Funkcje	150
Literatura uzupełniająca	151
Pytania	152
 Rozdział V. SĄDY WSPÓLNOTOWE (Maciej Górka)	153
1. Trybunał Sprawiedliwości	153
1.1. Skład i status członków	153
1.2. Struktura wewnętrzna	155
1.3. Właściwość	156
2. Sąd Pierwszej Instancji	158
2.1. Skład i status członków	158
2.2. Struktura wewnętrzna	158
2.3. Właściwość	159
3. Izby sądowe	160
3.1. Uwagi ogólne	160
3.2. Sąd do spraw Służby Publicznej Unii Europejskiej	161
4. Postępowanie	162
4.1. Wszczęcie postępowania i procedura pisemna	163
4.2. Reprezentacja	163
4.3. Środki przygotowawcze i sprawozdanie na rozprawę	164
4.4. Rozprawa jawna i opinia rzecznika generalnego	164
4.5. Wyroki	164
4.6. Koszty postępowania	165
4.7. System językowy	165
5. Postanowienia Traktatu z Lizbony	165
Literatura uzupełniająca	166
Pytania	167
 Rozdział VI. INSTYTUCJE I ORGANY UNII GOSPODARCZEJ I WALUTOWEJ ORAZ EUROPEJSKI BANK INWESTYCYJNY (Maciej Górka)	168
1. Europejski Bank Centralny	168
1.1. Struktura wewnętrzna	169
1.1.1. Rada Prezesów	169
1.1.2. Zarząd	170
1.1.3. Rada Ogólna	171
1.2. Funkcje	171
2. Komitet Ekonomiczno-Finansowy	172
2.1. Skład	172
2.2. Funkcje	173
2.3. Struktura wewnętrzna i organizacja pracy	173
3. Europejski Bank Inwestycyjny	175
3.1. Struktura wewnętrzna	175
3.1.1. Rada Gubernatorów	175
3.1.2. Rada Dyrektorów	176
3.1.3. Komitet Zarządzający	177
3.2. Funkcje	177
Literatura uzupełniająca	178
Pytania	179

Rozdział VII. ORGANY DORADCZE I AGENCJE UNII EUROPEJSKIEJ

(Maciej Górka)	180
1. Komitet Ekonomiczno-Społeczny	180
1.1. Skład i status członków	180
1.2. Struktura wewnętrzna i organizacja pracy	182
1.3. Funkcje	185
1.4. Postanowienia Traktatu z Lizbony	185
2. Komitet Regionów	186
2.1. Skład i status członków	186
2.2. Struktura wewnętrzna i organizacja pracy	187
2.3. Funkcje	189
2.4. Postanowienia Traktatu z Lizbony	190
3. Agencje Unii Europejskiej	190
3.1. Uwagi ogólne	190
3.2. Funkcje agencji	191
3.3. Struktura i sposób działania	193
Literatura uzupełniająca	194
Pytania	195

**Rozdział VIII. SYSTEM INSTYTUCJONALNY W II FILARZE UNII EUROPEJSKIEJ
I W PRZESTRZENI WOLNOŚCI BEZPIECZEŃSTWA
I SPRAWIEDLIWOŚCI UNII EUROPEJSKIEJ (Jan Barcz)**

	196
1. System instytucjonalny we Wspólnej Polityce Zagranicznej i Bezpieczeństwa	196
1.1. Uwagi wstępne	196
1.2. Rozwój Wspólnej Polityki Zagranicznej i Bezpieczeństwa	197
1.3. Instytucje Wspólnej Polityki Zagranicznej i Bezpieczeństwa	198
1.4. Reforma instytucjonalna we Wspólnej Polityce Zagranicznej i Bezpieczeństwa na mocy Traktatu z Lizbony	204
2. System instytucjonalny w Przestrzeni Wolności, Bezpieczeństwa i Sprawiedliwości	205
2.1. Uwagi wstępne	205
2.2. System instytucjonalny Przestrzeni Wolności, Bezpieczeństwa i Sprawiedliwości w ramach Tytułu IV TWE: wizy, azyl, imigracja i inne polityki związane ze swobodnym przepływem osób	206
2.2.1. Instytucje wspólnotowe w ramach Tytułu IV TWE	206
2.2.2. Struktury <i>sui generis</i>	207
2.3. System instytucjonalny w ramach Współpracy Policyjnej i Sądowej w Sprawach Karnych (III filar Unii Europejskiej)	210
2.4. Reformy instytucjonalne w Przestrzeni Wolności, Bezpieczeństwa i Sprawiedliwości wprowadzone na mocy Traktatu z Lizbony	214
Literatura uzupełniająca	216
Pytania	216

**Część trzecia
PRAWO UNII EUROPEJSKIEJ**

Rozdział IX. POJĘCIE PRAWA UNII EUROPEJSKIEJ I ZASADY JEGO DZIAŁANIA

(Anna Wyrozumska)	219
1. Prawo pierwotne i prawo stanowione w Unii Europejskiej	219
2. Zasady działania prawa w I filarze Unii Europejskiej	221

2.1. Zasada bezpośredniego stosowania/skutku bezpośredniego	221
2.1.1. Autonomia prawa wspólnotowego	221
2.1.2. Kryteria bezpośredniego stosowania	224
2.1.3. Skutek bezpośredni wertykalny i horyzontalny	226
2.1.4. Zasada pierwszeństwa/prymatu prawa wspólnotowego	227
2.1.5. Zasada prymatu w Traktacie z Lizbony	229
2.1.6. Bezpośredni skutek rozporządzeń	230
2.1.7. Bezpośredni skutek decyzji	231
2.1.8. Bezpośredni skutek dyrektyw	232
2.1.8.1. Skutek wertykalny	232
2.1.8.2. Brak skutku horyzontalnego dyrektyw	235
2.1.8.3. Pojęcie państwa	236
2.1.9. Bezpośredni skutek umów zawartych przez Wspólnoty Europejskie	237
2.2. Zasada pośredniego stosowania/skutku pośredniego — wymóg zgodnej wykładni prawa krajowego	239
2.3. Incydentalny horyzontalny skutek dyrektyw	242
2.4. Skutek obiektywny dyrektyw	244
2.5. Odpowiedzialność odszkodowawcza państwa członkowskiego za naruszenie prawa Wspólnot Europejskich	246
2.5.1. Odpowiedzialność za brak transpozycji dyrektywy	246
2.5.2. Odpowiedzialność za akty prawodawcze	247
2.5.3. Odpowiedzialność za akty administracyjne i inne naruszenia	249
2.5.4. Odpowiedzialność za orzeczenia sądowe	250
2.6. Dochodzenie roszczeń opartych na prawie wspólnotowym przed sądami krajowymi	251
2.7. Sprawy wnoszone do Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości — krótki przegląd	256
2.7.1. Podstawowe skargi wnoszone do Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości	256
2.7.1.1. Skarga na niewywiązywanie się państwa członkowskiego z zobowiązań wspólnotowych (art. 226 i 227 TWE)	256
2.7.1.2. Skarga o stwierdzenie nieważności aktu wspólnotowego (art. 230 TWE)	256
2.7.1.3. Skarga na beczynność instytucji wspólnotowej (art. 232 TWE)	257
2.7.1.4. Skarga odszkodowawcza (art. 235 i 288 TWE)	257
2.7.2. Postępowanie niesporne	257
2.7.2.1. Postępowanie w związku z pytaniami prejudycjalnymi (art. 234 TWE)	257
2.7.2.2. Badanie zgodności umowy międzynarodowej z TWE (art. 300 TWE)	258
3. Zasady działania prawa w filarach II i III	258
Literatura uzupełniająca	262
Pytania	262
 Rozdział X. ŹRÓDŁA PRAWA UNII EUROPEJSKIEJ (Anna Wyrozumska)	263
1. Źródła prawa w I filarze	263
1.1. Prawo pierwotne wspólnotowe	263
1.1.1. Traktaty	264
1.1.2. Akty konstytucyjne Rady	266
1.1.3. Ogólne zasady prawa wspólnotowego	266
1.2. Wtórne prawo wspólnotowe	267
1.2.1. Umowy międzynarodowe	269
1.2.2. Rozporządzenie — instrument ujednolicania prawa wspólnotowego	273
1.2.3. Dyrektywa — instrument harmonizacji prawa	275
1.2.4. Decyzja	279
1.2.5. Zalecenia i opinie	279
1.2.6. Instrumenty nieformalne (nienazwane)	280

1.3. Instrumenty powiązane z prawem wspólnotowym	281
1.3.1. Umowy międzynarodowe zawierane między państwami członkowskimi w związku z art. 293 TWE	281
1.3.2. Akty przedstawicieli rządów państw członkowskich zebranych w Radzie	282
2. Instrumenty II filaru Unii Europejskiej	283
3. Źródła prawa w III filarze Unii Europejskiej	287
4. Źródła prawa Unii Europejskiej w Traktacie z Lizbony	291
Literatura uzupełniająca	292
Pytania	292

Rozdział XI. PROCEDURY STANOWIENIA PRAWA UNII EUROPEJSKIEJ *(Jan Barcz)* 293

1. Uwagi ogólne	293
2. Traktaty stanowiące Unię	293
2.1. Procedura zawierania Traktatów stanowiących Unię	294
2.2. Procedura przyjęcia traktatów rewizyjnych	295
2.3. Modyfikacja Traktatów stanowiących Unię	297
2.4. Procedura zawierania traktatów akcesyjnych	298
3. Stanowienie wspólnotowego prawa pochodnego	299
3.1. Procedura konsultacji	299
3.2. Procedura współpracy	300
3.3. Procedura współdecydowania	301
3.4. Procedura zgody	303
3.5. Procedura samodzielnej (autonomicznej) decyzji Rady	304
4. Komitologia	306
5. Stanowienie prawa w filarach II i III	309
5.1. Stanowienie prawa w II filarze	309
5.2. Stanowienie prawa w III filarze	311
6. Zawieranie umów międzynarodowych przez Unię Europejską z państwami trzecimi	312
6.1. Zawieranie umów międzynarodowych przez Wspólnotę Europejską	312
6.2. Zawieranie umów międzynarodowych przez Unię Europejską w filarach II i III	313
7. Formuła podejmowania w Radzie Unii Europejskiej decyzji większością kwalifikowaną	314
8. Procedury ustanowione na mocy Traktatu z Lizbony	317
Literatura uzupełniająca	318
Pytania	318

Rozdział XII. ZAPEWNIANIE EFEKTYWNOŚCI PRAWU UNII EUROPEJSKIEJ

W POLSCE *(Anna Wýrozumska)* 320

1. Bezpośrednie stosowanie prawa pierwotnego Unii Europejskiej	320
1.1. Podstawy prawne	320
1.2. Orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego z 19 grudnia 2006 r. w sprawie podatku akcyzowego na samochody używane	323
2. Bezpośrednie stosowanie i prymat prawa pochodnego Unii Europejskiej	326
2.1. Prymat prawa Unii Europejskiej w stosunku do Konstytucji RP	327
2.1.1. Akceptacja prymatu w stosunku do konstytucji przez inne państwa członkowskie — na przykładzie Niemiec	327
2.1.2. Konstytucyjny pluralizm	330
2.2. Stanowisko polskiego Trybunału Konstytucyjnego	330
2.2.1. Orzeczenie z 11 maja 2005 r. w sprawie Traktatu akcesyjnego	330
2.2.2. Orzeczenie z 27 kwietnia 2005 r. w sprawie Europejskiego Nakazu Aresztowania	333
3. Podsumowanie	334
Literatura uzupełniająca	335
Pytania	335

Część czwarta

ZARZĄDZANIE SPRAWAMI EUROPEJSKIMI NA SZCZEBLU KRAJOWYM

Rozdział XIII. ROLA PARLAMENTÓW NARODOWYCH (<i>Jan Barcz</i>)	339
1. Rosnąca rola parlamentów narodowych w ramach „kompleksowej współzależności integracyjnej”	339
2. Dotychczasowe doświadczenia w kształtowaniu roli parlamentów narodowych	340
3. Umocnienie roli parlamentów narodowych w debacie nad reformą ustrojową Unii Europejskiej	343
4. Umocnienie pozycji parlamentów narodowych na mocy Traktatu z Lizbony	345
4.1. Generalne wzmocnienie roli parlamentów narodowych	345
4.2. Mechanizm nadzorowania zasady pomocniczości	347
4.3. Inne postanowienia Traktatu z Lizbony odnoszące się do parlamentów narodowych	350
5. Krajowy mechanizm współdziałania parlamentu i rządu w sprawach Unii Europejskiej	352
5.1. Różnorodność rozwiązań	352
5.2. Kryteria oceny istniejących rozwiązań	353
5.3. Mechanizmy współdziałania Sejmu i Senatu z rządem w sprawach Unii Europejskiej	354
Literatura uzupełniająca	360
Pytania	360
Rozdział XIV. ROLA RZĄDU (<i>Anna Wyrozumska</i>)	362
1. Zadania rządu w procesie integracji europejskiej — polski system koordynacji polityki europejskiej	362
2. Komitet Integracji Europejskiej	364
3. Komitet Europejski Rady Ministrów	365
4. Urząd Komitetu Integracji Europejskiej	367
5. Stałe Przedstawicielstwo Rzeczypospolitej Polskiej przy Unii Europejskiej	368
6. Udział administracji rządowej w procesie decyzyjnym w Unii Europejskiej	370
6.1. Wyrażanie stanowiska Polski na poszczególnych etapach prac nad projektem aktu prawnego w Radzie Unii Europejskiej	370
6.2. Wypracowywanie polskiego stanowiska wobec projektu aktu prawnego Unii Europejskiej	371
6.2.1. Działania nieformalne w związku ze współpracą z Komisją do spraw Unii Europejskiej Sejmu i Komisją Spraw Unii Europejskiej Senatu	371
6.2.2. Pojęcie aktu prawnego podlegającego obowiązkowi z art. 6 ustawy o współpracy z Sejmem i Senatem	372
6.2.3. Działania formalne w związku ze współpracą z Komisją do spraw Unii Europejskiej Sejmu i Komisją Spraw Unii Europejskiej Senatu	373
6.2.4. Zasięganie opinii w trakcie prac nad projektem aktu prawnego w strukturach Rady Unii Europejskiej i przedstawianie informacji o stanowisku rządu	375
6.2.5. Zasięganie opinii przed rozpatrzeniem projektu aktu prawnego w Radzie Unii Europejskiej i przedstawianie informacji o stanowisku rządu	376
6.2.6. Niezasięgnięcie opinii Sejmu i Senatu	376
6.3. Projekty ustaw wykonujących prawo Unii Europejskiej	376
6.4. Realizacja innych obowiązków dotyczących współpracy z Sejmem i Senatem	377
6.5. Współpraca rządu z polskimi posłami do Parlamentu Europejskiego	378
Literatura uzupełniająca	378
Pytania	379
Rozdział XV. ROLA ORGANÓW REGIONALNYCH I LOKALNYCH ORAZ PARTNERÓW SPOŁECZNYCH (<i>Anna Wyrozumska</i>)	380
1. Zarządzanie wielopoziomowe (<i>multi-level governance</i>) w Unii Europejskiej	380
2. Organy regionalne i lokalne w Unii Europejskiej	381

2.1. Obowiązki w zakresie wykonywania i stosowania prawa Unii Europejskiej	381
2.2. Udział organów regionalnych i lokalnych w procesie decyzyjnym w Unii Europejskiej ...	383
2.2.1. Udział w Komitecie Regionów	383
2.2.2. Lobbying w Unii Europejskiej na rzecz interesów regionu i lokalnych	386
2.2.2.1. Biura regionalne w Brukseli	386
2.2.2.2. Europejskie zrzeszenia władz regionalnych i lokalnych	388
3. Udział władz regionalnych i lokalnych w polityce europejskiej na szczeblu krajowym — na przykładzie Polski	389
3.1. Pozycja samorządu terytorialnego w Polsce	389
3.2. Instytucje dialogu między rządem i samorządem terytorialnym w sprawach europejskich ...	391
3.2.1. Rządowi partnerzy samorządu terytorialnego	391
3.2.2. Komisja Wspólna Rządu i Samorządu Terytorialnego	391
3.2.3. Sektorowe instytucje opiniodawczo-doradcze rządu	392
3.2.4. Polityka rozwoju — mechanizmy współdziałania rządu i samorządów	393
3.2.5. Instytucje monitorujące politykę wykorzystania środków europejskich	394
3.3. Współpraca samorządu terytorialnego z Sejmem	394
4. Rola partnerów społecznych	395
4.1. Rola partnerów społecznych w procesie decyzyjnym w Unii Europejskiej	395
4.2. Rola partnerów społecznych na poziomie krajowym — przykład Polski	398
Literatura uzupełniająca	399
Pytania	400
ANEKS	401
1. Ustawa z dnia 11 marca 2004 r. o współpracy Rady Ministrów z Sejmem i Senatem w sprawach związanych z członkostwem Rzeczypospolitej Polskiej w Unii Europejskiej (Dz.U. Nr 52, poz. 515 ze zm.)	403
2. Ustawa z dnia 6 maja 2005 r. o Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego oraz o przedstawicielach Rzeczypospolitej Polskiej w Komitecie Regionów Unii Europejskiej (Dz.U. Nr 90, poz. 759)	406
3. Wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 11 maja 2005 r., K. 18/2004 (OTK 2005, nr 5A, poz. 49) (wyjątki)	412